

SAKEN

Dokument inifrån: Att skapa en seriemördare, SVT2, 2010-08-22, program om Thomas Quick; fråga om saklighet

BESLUT

Programmet fälls. Granskningsnämnden finner att det strider mot kravet på saklighet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

PROGRAMMET

I programmet granskades utredningarna av Thomas Quick som under 1990-talet erkände ett 30-tal mord med hänvisning till bortträngda minnen som skulle ha återvunnits i terapi. Reportern sade bland annat följande.

Men även tingsrätten i Piteå har godtagit Quicks återvunna minnen från barndomen. +/ad som är väsentligt i Quicks fall är att Quick blivit utsatt för övergrepp av fadern och modern+skriver man. Denna allvariga anklagelse mot föräldrarna grundas uteslutande på minnen som återskapats i terapin. Någon utredning har det inte gjorts i frågan.

I bild visades samtidigt den text som reportern citerade ifrån.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att det i programmet påstods att tingsrätten gjort bedömningen att Thomas Quick utsatts för övergrepp från föräldrarna när det i själva verket var ett sakkunnigutlåtande som återgavs.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser inte att den anmälda formuleringen strider mot kravet på saklighet i sändningstillståndet och anför i huvudsak följande. Thomas Quick dömdes för åtta mord utan några vittnen eller tekniska bevis. Den kortfattade formuleringen som anmälaren vänder sig emot kan inte bedömas

lösryckt ur sitt sammanhang eftersom den återspeglar de faktiska förhållanden som beskrevs och utvecklades närmare i programmet.

Avgörande för att fallet Thomas Quick kunde uppstå var bland annat de, under 1990-talets första hälft, psykologiskt grundade teorierna om bortträngda minnen. Quicks terapeuter och behandlande läkare ansåg att Quick blivit seriemördare på grund av traumatiska upplevelser i barndomen, samt att mordet var "återgestaltningar" av övergrepp i barndomen. Dessa uppfattningar utgjorde grunden för den behandling Quick erhöll och blev vägledande även för polisutredningen.

Anmälaren skriver att *"Ingenstans anger tingsrätten att dess egen bedömning skulle vara att Thomas Quick har utsatts för några övergrepp*. Redaktionen hade ingen avsikt att påstå det, däremot menade man att tingsrätten *godtagit* det som båda parter i huvudförhandlingarna varit överens om, nämligen betydelsen av Quicks traumatiska barndom. Frågan om föräldrarnas övergrepp har inte explicit varit föremål för prövning i det aktuella målet, utan var båda parter förklaring till Quicks störning, till motivet för det åtalade brottet, samt till att minnet av mordet varit "bortträngt" i sju år. Det Quick berättat om minnen av övergrepp och mordförsök för sin terapeut och i polisförhören utgjorde, i åtalen, en så avgörande komponent i resonemangen att formuleringen *"tingsrätten i Piteå har godtagit Quicks återvunna minnen från barndomen"*, enligt redaktionen, var fullt adekvat. Eftersom det saknades såväl tekniska bevis som motiv för samtliga åtta mord, var dessa psykologiskt betingade "motiv" inte oviktiga.

Övergreppen i barndomen har av psykologiskt sakkunniga angetts som förklaring till Quicks beteende, psykologiska störning och som motiv till samtliga åtta mord Quick är dömd för. Tingsrätterna i Gällivare, Falun och Hedemora har således på samma sätt som tingsrätten i Piteå *"godtagit Quicks återvunna minnen från barndomen"*. Piteå tingsrätts bedömning utgör inget undantag, utan valdes som exempel i programmet eftersom det var det första tillfället som Quick dömdes för mord och sannolikt även första gången någon i Sverige dömdes för mord med denna form av bevisning som grund. Kopplingen mellan övergreppen i barndomen och mordet framgår också av det som Piteå tingsrätt valt att lyfta fram ur tingsrättsförhandlingarna. Under rubriken *"Tingsrätten gör följande bedömning"*, står: *"Quick har erkänt gärningen och hans erkännande får stöd av de upplysningar han själv lämnat. Någon teknisk bevisning som binder Quick vid brottet föreligger dock inte."* I avsaknad av teknisk bevisning eller vittnen, byggde tingsrätten den fällande domen på ett antal omständigheter som Quick berättat om och som ansågs styrka hans erkännande av mordet. Av domen framgår att tingsrätten vägt in vad som framkommit i de två sakkunnigas vittnesmål och utlåtanden, professorn i rättspsykiatri vid Karolinska institutet i Stockholm, A och B, docent vid psykologiska institutionen, Stockholms universitet.

Så här skrev tingsrätten: *"Till vad nyss anförts bör fogas att vad A anført om Quicks person och tidigare beteende stämmer väl med Quicks uppgifter om sitt beteende vid det åtalade tillfället. Vad B uppgivit om Quicks minnesfunktioner och om sina erfarenheter av minnets funktioner talar vidare med styrka för att de uppgifter Quick lämnat är riktiga."* Det A anført om Quicks person och beteende som tingsrätten valt att hänvisa till i sin bedömning gällde bland annat att föräldrarnas övergrepp utgjorde en förklaring till Quicks mord. Som framgår är uppgiften om föräldrarnas övergrepp mot Quick inte en isolerad anklagelse mot Quicks döda föräldrar, utan framhålls som förklaringen till det åtalade brottet och – om man läser lite noggrannare – förklaringen till att Quick blev seriemördare. Både i sina sakkunnigutlåtanden till rätten och i sitt muntliga vittnesmål i rätten ansluter sig B till A:s uppfattning, att det var övergreppen i barndomen som format Quick till seriemördare.

Inför och under den aktuella granskningen har redaktionen konsulterat juridisk expertis för faktakontroll inom det juridiska området. Det kan konstateras att tingsrättens domskäl i den aktuella domen är vagt formulerade vilket ger ett stort tolkningsutrymme. Redaktionen har även diskuterat den av anmälaren ifrågasatta formuleringen med en domare som var rättens ordförande i två av de sex rättegångarna mot Quick. Domarens åsikt om det anmälda citatet är att *"det är en korrekt tolkning av förhållandena"*.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Sveriges Television ska bedriva programverksamheten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (5 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilsedande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I programmet kritiserades det svenska rättsväsendets hantering av mordåtalen kring Thomas Quick och i synnerhet ifrågasattes bevisningen i rättegångarna och domstolarnas bedömning av Thomas Quicks erkännanden. Det är i det sammanhanget extra viktigt att relevanta handlingar såsom domar är korrekt återgivna. Nämnden konstaterar att domen från Piteå tingsrätt citerades på ett felaktigt sätt i programmet och att den anmälda uppgiften därmed var missvisande. Med hänsyn till uppgiftens art och betydelse i sammanhanget medför detta att programmet strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Kerstin Calissendorff, Jan-Erik Billinger,
Nina Wormbs, Arash Mokhtari och Martin Holmgren efter föredragning av
Petter Mattsson.

På granskningsnämndens vägnar

Kerstin Calissendorff

Petter Mattsson